

Leonida Lari

Inorogul • *El Unicornio*

P o e m e • P o e m a s

Ediție bilingvă româno-spaniolă
Edición bilingüe rumano-española

Traducere de Gabriela BANU
Traducido por Gabriela BANU

Grafică de Leonida Lari • *Diseño gráfico por Leonida Lari*

CUPRINS / ÍNDICE

<i>Imaginarul poetic între configurația religioasă și realul politic -</i> cuvânt-înainte de Aureliu Goci	7
<i>Lo imaginario poético - entre la configuración religiosa</i> <i>y la realidad política - prólogo por Aureliu Goci</i>	11
Tabel cronologic	15
<i>Cronología</i> (Traducere de Valentina Buzilă)	17
Semănarea apelor	19
<i>La siembra de las aguas</i>	19
Crez	20
Credo	21
Enigmă	23
<i>Enigma</i>	23
Scrisoare unui prieten	24
<i>Carta a un amigo</i>	25
Se luminează	27
<i>Amanece</i>	27
Pedeapsă	28
<i>Castigo</i>	28
Scoica solară	29
<i>Concha solar</i>	29
Nașterea spiritului	30
<i>El nacimiento del espíritu</i>	31
Împotriva luminii nu merge!	32
<i>¡En contra de la luz no vayas!</i>	32
Între cer și pământ	33
<i>Entre cielo y tierra</i>	34
Salută noaptea	34
<i>Saluda la noche</i>	35
Neobișnuitul	36
<i>Lo inaudito</i>	36
Cai de aur pasc ceața	38
<i>Caballos de oro pacen la neblina...</i>	39
Starea fără umbră	40
<i>El ser sin sombra</i>	42
Pe vântul serii	46

<i>En la brisa de la tarde</i>	47
Orașul Luminilor	48
<i>La Ciudad de las Luces</i>	51
Străinul	55
<i>El forastero</i>	58
Poem de iarnă	62
<i>Poema de invierno</i>	65
Poetul	70
<i>El Poeta</i>	71
Centaurul	72
<i>El Centauro</i>	74
Fulgerul	76
<i>El relámpago</i>	76
Regina cailor	78
<i>La Reina de los caballos</i>	80
Revelație	82
<i>Revelación</i>	83
Neîngăduita iubire	84
<i>El amor indebido</i>	92
Vântul	99
<i>El viento</i>	99
Fiica focului	101
<i>La hija del fuego</i>	102
Fiul zăpezilor	103
<i>El hijo de las nieves</i>	106
Învingătoarele spații	110
<i>Los vencedores espacios</i>	118
Minunatul călător	128
<i>El magnífico viajero</i>	130
Inorogul	131
<i>El Unicornio</i>	136
Chemarea muntelui	140
<i>La llamada de la montaña</i>	141
A ars salcia Leonidei din strada 31 August 1989	143
<i>Ardió el sauce llorón de Leonida en la calle</i> <i>31 de Agosto de 1989</i> (Traducere de Valentina Buzilă)	147

IMAGINARUL POETIC ÎNTRE CONFIGURAȚIA RELIGIOASĂ ȘI REALUL POLITIC

Creație de mare complexitate, amplitudine și profunzime, care poate să alătore mesajul social și de implicare politică, atât invocației religioase, cât și credinței, să armonizeze proiecția celestă și confesiunea intimistă cu ferma calitate de portavoce a unei comunități ultragiutate, să actualizeze un simbol al arhaității tragice rurale într-o lume a prosperității și suficienței, poezia Leonidei Lari și-a descoperit de la început nota diferențială și tonalitatea inconfundabilă, în contextul poeziei românești din ultimele decenii ale secolului al XX-lea. În jurul anului 2000, poezia revoluției și a dinamitării sistemului opresiv s-a cristalizat tematic, s-a decantat, și-a modificat timbrul caracteristic spre zone mai intime, spre confesiunea tragică și resurecția religioasă.

O asemenea voce modernistă, cu dicție clară și un mesaj coerent adresat tuturor conștiințelor care și-au pierdut instinctul libertății pentru satisfacția prosperității, a avut și „norocul” istoric să se nască într-o provincie românească rămasă în componența imperiului asiatic și roșu de la Răsărit, și nu alături de patria-mamă, de care o lega un destin istoric sigilat de naționalitatea și limba comune. După mai bine de patru decenii de prezență continuă în viața Cetății, poezia își descoperă modalitatea de emisie cea mai armonioasă, organic adecvată mesajului său, între baricada Revoluției și amvonul Credinței.

Nevoia de confesiune suprasolicită memoria afectivă care păstrează și potențează sunetul luptei și gustul victoriei, și după ce războiul s-a terminat, dar a rămas confruntarea cu un mediu ostil și un sistem sociopolitic alienant și coercitiv.

Poezia Leonidei Lari nu este un caz izolat. Poezia basarabeană, prin reprezentanții ei străluciți, Grigore Vieru, Dumitru Matcovschi, Nicolae Dabija, a preluat, naturalizat și aprofundat conceptul de poezie politică,

publicación con grafía latina de la Basarabia postbélica La Voz. El primer número fue impreso en Letonia.

31 de agosto. En el Parlamento de la República de Moldova se decreta la lengua rumana como idioma de estado y regresa la grafía latina.

1990 Publica el volumen El año de 1989.

1991 Se publica en București el volumen-antología El Fuego Dulce; cuidado de la edición por Doina Uricariu y Victor Negara, incluye un tratado literario por Ioan Alexandru, el prólogo por Doina Uricariu. Obtiene el premio Mihai Eminescu de la Academia Rumana. Aparece El espejismo de Leonard Tuchilatu, hermano de Leonida Lari.

1992 Es elegida diputado en el Parlamento de Rumania (en 2004 fue electa en la lista del Partido la Gran Rumania).

Diputado en funciones por Galați (1992-1996).

En Chisinau se publica su libro La Lira y la Araña, con el prólogo de Marin Sorescu.

1993 Se publica en Chișinău el volumen de poesía La Novena Ola, con prólogo de Cezar Ivănescu.

Nombrada Ciudadana de Honor del municipio de Bacău.

1994 En Galați, aparece el volumen Epifanias.

1995 En București, aparecen los volúmenes Cartas de la Calle de la Madre de Dios y el Lunaria.

1996 Nombrada Caballero de la Orden de la República. Diputado en funciones por Suceava (1996-2008). Publica el volumen Aldebaran (en Galați, edición bilingüe rumano-francesa).

1998 Publica en București Entre ángeles y demonios.

1999 En el Editorial Orión, București publica Espacios vencedores.

2001 En Timisoara se publica el volumen El Infinito de Oro.

2003 Publica La Crucifixión de las Palomas.

2005 Publica Epifanias y Teofanias. A comienzos de febrero, siendo el único miembro en el Parlamento de la República Rumanía de parte del Partido Gran Rumanía de la comarca Suceava, Leonida Lari anunció que demitía de este partido, ya que prefería „la libertad de pensar y de actuar” y „un lenguaje civilizado incluso frente a adversarios políticos”.

2006 Se publica en București el libro Sibila.

2007 El 6 de enero, el diario Adevărul anuncia que „la diputado del PRM Leonida Lari-Iorga presentó la solicitud de inscripción al PNTCD. Así, ella regresa al partido que la impulsó al parlamento en 1992, en las listas de la ciudad de Galați.

2009 101 poesías, Editorial Biodova, București.

2011 El 11 de diciembre la poeta falleció. Es enterrada en el Cementerio Central de Chișinău.

(Ion PROCA)

SEMĂNAREA APELOR

Cu vâzul legat de o stea și urechea într-o scoică de mare, retrăiesc stările începutului.

Întuneric dens, obosit. Ape prunce, căutându-și malurile, vânturi neîmblânzite, obișnuindu-se cu ideea de spațiu. Prin aburii ancestrali, soarele nu se vede, luna nu s-a născut.

Cad ploi de gânduri de toate culorile și sensurile.

Întunericul plesnește pe alocuri. Cad ploi diferite de gânduri, una însă ia o formă. Ovoidală. De undă, de meteor.

Pare că o mână uriașă aruncă peste întinderea involburată a apelor semințe de foc.

La atingerea cu apa, gândurile prind cheag. Ce te miri, suflete? Se încheagă și surâd radioase sub lumina tot mai clară a soarelui și prin plasma lor transparentă se străvede pricina dintâi.

Ci nu te mira, suflete! Mai e încă atât de mult, până vor deveni simple făpturi acvatice astralele unduiri.

Steaua-de-mare, scoica, meduza doar mi le mai amintesc. Unicele lăsate de vremi, spre a fi întrebate de vreun gând mai înalt, ce-a suferit de acum ieșirea din ape, cum s-a întâmplat semănarea lor. Unicele în stare a răspunde vreunui gând mai înalt, cum s-a întâmplat, prin însăși primordiala lor înfățișare.

LA SIEMBRA DE LAS AGUAS

Con la vista pegada a una estrella y el oído en una concha del mar estoy reviviendo los estados de los comienzos.

Oscuridad espesa, cansada. Aguas infantiles, buscándose las orillas, vientos sin domar, acostumbrándose con la idea de espacio. Por la bruma ancestral, el sol no se deja divisar, la luna todavía no ha nacido.

Caen lluvias de pensamientos de todos los colores y todos los sentidos.

La oscuridad se quiebra por aquí, por allá. Llueve con pensamientos de todo tipo, pero de una forma única: todos son ovoidales. Cual las ondas, cual una estrella fugaz.

Parece que una mano gigante siembra sobre la superficie tumultuosa de las aguas semillas de fuego.

Al rozar el agua, los pensamientos se coagulan. ¿Por qué te sorprende, alma mía?

Se coagulan y sonríen luminosos bajo la luz cada vez más brillante del sol, y por su plasma transparente se divisa el núcleo primordial.

¡No te quedes sorprendida, alma mía! Todavía queda tanto tiempo hasta que las ondas celestes se vuelvan simples seres acuáticos...

La estrella de mar, la concha, la medusa nos recuerdan aquellos tiempos. Son las únicas guardadas por los tiempos, para que las pregunten algún que otro pensamiento más atrevido que sufrió el verter de las aguas: ¿cómo fue la siembra de las aguas? Son las únicas capaces de responder a algún que otro pensamiento de los más altos, a la pregunta cómo fue, ya que tienen este primordial semblante.

CREZ

*Am stat pe lâng-un schit iubit de vrăbii
Și rândunici cu zborul abătut,
Pe când din lume mă chemau corăbii
Spre țarmuri de-un huzur nemaivăzut.*

*Dar eu am stat pe lâng-un schit ascetic
Cu toți acei zidiți încă de vii,
Considerând că darul meu poetic
Nu poate crește din călătorii.*

*Și-așa, în tihna chilioarei mele,
Vedeam nu doar pământul țintirim,
Ci îngerii spre noi cum vin din stele,
Ci noi spre îngeri cum la fel venim.*

*Și cum sublim se clatină cerescul
La o cântare, la un simplu vers,
Și cum huzuru-acesta pământescul
Ajunge un mormânt în univers.*

*Și-acum din lume mă tot cer corăbii
Spre țarmuri de-un huzur nemaivăzut,
Dar eu prefer un schit iubit de vrăbii
Și rândunici cu zborul abătut.*

CREDO

*He vivido a una ermita muy querida
Por golondrinas con vuelo rasante,
Mientras naves me llamaban a otra vida,
A las orillas con riquezas deslumbrantes.*

*Mas yo quedé al lado de la ascética ermita
Cual todos los empotrificados vivos,
Creyendo que mi gracia de poeta
No crece sólo con viajes lindos.*

*Asi, en el silencio del pequeño tabuco,
Veía no sólo la tierra – el sepulcro,
Sino también los ángeles bajando de estrellas,
Y más aún, subiendo a veces, en su vuelo pulcro.*

*Y cómo se estremece suavemente lo celeste,
Con un canto, o un simple verso,
Y cómo las riquezas éstas, tan terrestres,
Se vuelven una tumba en el universo.*

*Me siguen llamando con súplicas, las naves
Para orillas con riquezas deslumbrantes
Mas yo prefiero la ermita con sus aves,
Y con golondrinas en vuelo rasante.*

ENIGMĂ

O cunoști pe vrăjitoarea cea născută pentru sine?...
 Azi era așa-mbrăcată,
 Și frumoasă, și ciudată,
 Și striga prin toată piața:
 „Vreau o lume fără mâine!”

O cunoști pe vrăjitoarea ce-alerga-n atâtea seri
 După noi pe străzi ascunse?
 Azi, în piață, mă ajunse
 Și îmi spuse la ureche:
 „Vreau o lume fără ieri...”

Eu mă duc din casa asta, că la noapte iară vine
 Cică-n rochie albastră
 Și-o să bată la fereastră,
 Și-o să-ntrebe:
 „Unde-i lumea fără ieri și fără mâine?”

ENIGMA

*¿Conoces a la bruja que parece una fulana?
 Hoy andaba de colores llamativos vestida
 Tanto extraña como linda
 Y gritaba por la plaza:
 „¡Quiero un mundo sin mañana!”*

*¿Conoces a aquella bruja que tantas veces corrió
 tras nosotros, por caminos?
 Hoy, en plaza, ya la vimos
 Y me dijo al oído:
 „¡Un mundo sin ayer yo quiero!”*

*Yo me voy de esta casa, que al anochecer ya viene
de azul vestida, la fulana –
y llamará a mi ventana
con la pregunta ¿Dónde está
el mundo aquel, sin mañana, sin ayer?*

SCRISOARE UNUI PRIETEN

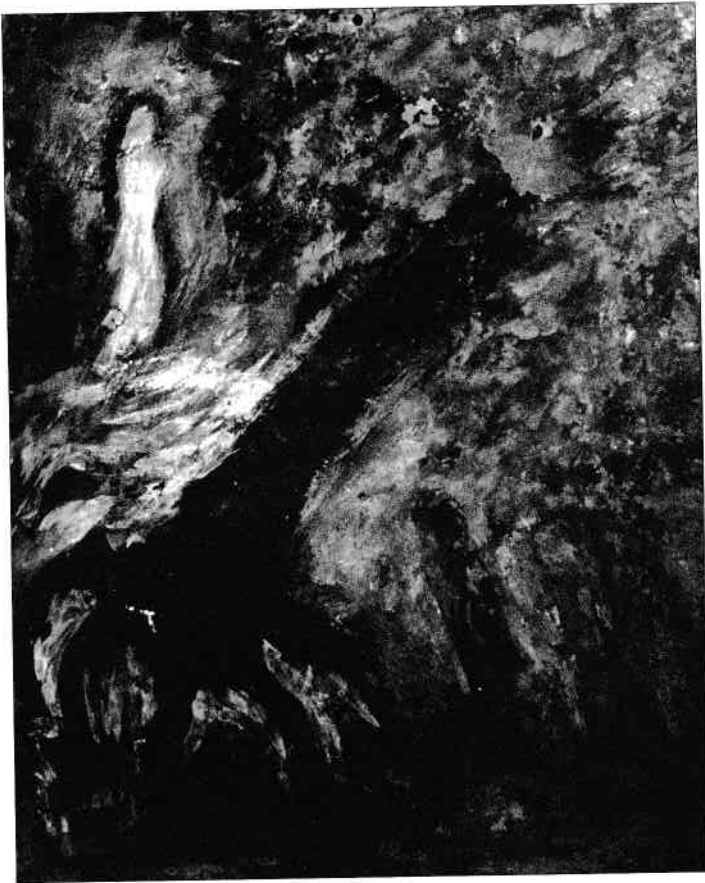
Eu cred, de la o rugă, plouă încet și rar,
Împrăștiind în aer miros de oțetar.
Merg prin această ploaie, prin stropii ei zgârciți,
În cale – oameni sumbri și câini posomorâți.
Mergând așa, în gându-mi zic, ce timp mizer
Unui erou statuia-i se-acoperă cu fier,
Iar celor care Țara și Neamul au trădat
Li se oferă liber palat după palat.
Cu ăștia mergem, oare, spre rostul mării vieți –
Niște sticleți cu creastă și șoareci cu mustăți?
Infatuați la culme, cu sufletul în dungi,
Nici cu prăjina, frate, la nasul lor n-ajungi!
Să zică ei ce-or zice și încă alți vreo trei,
Prăpastia e clară-ntre mine și-ntre ei,
Dar, ce-i mai grav, și ceea ce nu le vreau nici eu –
Prăpastia-i adâncă între ei și Dumnezeu.
Ajung să văd și dracul din om, eu, ce-am văzut
Cum sufletul, ușorul, se scurge dinspre lut
Și-n lut cum intră și cum încearcă pe aici
Să îplinească scopul venirii printre mici.
Prietene, ascultă, gândește, crezi ce vrei,
Dar eu nu merg la luptă cu-asemenea pigmei
Și nici la veselie, chiar de glumesc și râd, –
În ochii lor văd răul că ne privește hâd.
Cum merg tăcut prin ploaie, deodată-așa, ușor
Trec dintr-o lume-n alta, în fond, repet că mor,
Cum repetau și dacia prin invocări, făclii –

Nu moartea e problema, ci morții ăștia vii,
Care nu-s oameni, care-s purtați ca niște saci
De entități ascunse, ce mai! – se cheamă draci!
Da, dracii stau într-înșii, îi poartă-n a lor ham,
De-aceea n-avem ploaie și nici Unire-n neam,
De-aceea, la o rugă, plouă încet și rar,
Împrăștiind în aer miros de oțetar...

CARTA A UN AMIGO

*Yo creo que después de un rezo llueve dulcemente
Esparciendo en el aire olor de rus y tilo.
Ando por la lluvia, por entre sus gotas tacañas,
En el camino sólo veo hombres sombríos y perros tristes.
En mi paseo, pienso – qué tiempo miserable
La estatua del héroe se cubre de orin,
Y a los que su Pais y Pueblo traicionaron
Se les ofrecen siempre palacio tras palacio.
¿Acaso esto fuera el quid de toda una vida,
Estos pavones engreidos o ratones bigotudos?
Pavoneandose en vano, el alma diminuta, gris
Nadie podría igualar su orgullo hueco, papujado.
Mas digan lo que digan, ellos y sus compinches,
Hay un abismo claro que los separa de mi alma
Y más aún, más grave, que no se los deseo
Es el abismo hondo entre Dios y ellos.
Yo veo hasta al diablo escondido en el hombre
Yo, que vi el alma en desliz quitando el lodo
Y volviendo luego, en su intento de cumplir
La meta de vivir por entre esos diminutos seres.
Amigo, escuchame y piensa, cree lo que tu quieras, hombre,
Mas yo no voy a la batalla con tales pigmeos feos
Ni a la fiesta, por más que yo bromeo y me ría
Pues veo en sus ojos sólo maldad y alma fría.
Y al pasear por esta lluvia, de pronto, levemente*

*Paso de un mundo al otro, muriendo de repente,
Y me repito esto, cual los dacios en las invocaciones:
No es la muerte un problema, sino estos muertos vivos
Que no son hombres, se dejan llevar cual sacos
Por entes misteriosas y son de hecho – ¡unos diablos!
Pues el diablo mismo habita sus entrañas, ¡los fustiga y azuza!
Por eso no tenemos trigo, y nuestro pueblo se ve dividido
Por eso, tras un rezo, llueve a gotitas raras
Espanciendo un olor de rus y tilo.*

SE LUMINEAZĂ

Se luminează... Tu ce mai faci? –
Pe-aici au trecut fulgere, au trecut tunete,
Au murit oameni de lumini și de sunete,
Au căzut pui și fructe de prin copaci.

Se luminează... Cerul este tăcut
Am contemplat vechi mănăstiri și catedrale,
Care par uriașe corăbii astrale,
Semădate pe Terra de Marele Domn.

Se luminează de-acum în orișice loc,
Ziua crește în juru-ne fără vreo întrebare,
După ploaia de ieri azi e-o mare de soare,
După mine și tine – o potecă de foc!

AMANECE

*Amanece... Y tú, ¿qué tal estás?
Por aquí hubo rayos y hubo truenos,
Por relámpagos murieron hombres buenos
Y se cayeron frutas, palomas, y aún más...*

*Amanece... El cielo está callado,
He contemplado claustros, catedrales
Las luces de las carabelas enormes, celestiales
Sembradas en la Tierra por Nuestro Gran Señor.*

*Amanece ahora, espléndido juego –
El día va creciendo sin interrogantes
Resplandeciente sol tras la lluvia de antes,
En pos mío y tuyo – ¡un sendero de fuego!*